

הליכת אברהם

בשבת זו אנו מתחילים את הפרשיות המתארות את מסעו המפורסם של אברהם לארץ ישראל. מנקודת מבטנו היום אנו רואים עד כמה מסע זה היה משמעותי ובעל השלכות הסטוריות מרחיקות לכת, שכן הליכתו של אברהם נמשכת עד היום, ואף שעם ישראל נותק מארצו במשך שנים כה רבות, הוא חוזר ונאחז בה בדבקות רבה.

השאלה הנשאלת היא כיצד הפך מהלכו של אברהם למוצלח כל כך? שאלה זו מתחדדת ביותר לאור שתי דמויות המפתח בפרשיות הקודמות: אדם ונח. לגבי שתי דמויות אלה ישנה תחושה מסוימת של אכזבה וכשלון. אדם הראשון גורש מהמקום שבו ציפה ממנו הקב"ה לחיות את חייו, ונח הצליח אמנם להציל את משפחתו בתקופת המבול, אך יש עליו ביקורת על כך שלא הצליח לחולל שינוי בחברה שסבבה אותו, ובנוסף מעשה השתכרותו ביציאה מן התיבה משאיר טעם לפגם. במה שונה, אם כן אברהם מקודמיו?

נראה שהמפתח להבנת העניין טמון במילות המפתח שמלוות את אברהם מתחילתו ועד סופו. פעילותו של אברהם שזורה כולה בין שני ציוויים של הקב"ה **ללכת**. הציווי הראשון מופיע בפרק יב: "ויאמר ה' אל אברם **לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך**", והציווי האחרון מופיע בפרק כב: "קח את בנך אשר אהבת **ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך**". פרשנים רבים עמדו על הדמיון הברור בין ציוויים אלה. בשניהם ישנו ציווי מיוחד על הליכה, בשניהם יש תבנית ציווי דומה (מארצך, ממולדתך – את בנך את יחידך). בשניהם היעד המדויק לא נאמר בתחילה והקב"ה מבטיח לאברהם שהוא יראה לו את המקום. נוסף על כך בשניהם זוכה אברהם לברכה מיוחדת מהקב"ה על הצלחת זרעו.

ייתכן שבשתי הליכות אלה טמון סודו של אברהם אבינו וההבדל בינו לבין קודמיו. ראשית, אדם הונח בגן עדן ולא הלך אליו, ונח נכנס לתוך תיבה מפני מי המבול, אך לא נדרש לשום פעולה של הקרבה מלבד החיים בתיבה שהיוו עבירו הצלה.

לעומתם אברהם נדרש ללכת עוד ועוד. כאשר מעיינים במהות הליכות האלה מתגלית לעינינו גדולתו של אברהם בהליכה הראשונה ניאות אברהם **לזאת על כל עברו**. הוא מצטווה לעזוב את ארצו מולדתו ומשפחתו. ישנם מדרשים המתארים את התנגדותו של אברהם לאמונות של בני משפחתו, אך מכל מקום, ישנו קושי גדול בניתוק מוחלט מהמשפחה. בהליכה האחרונה של אברהם ניאות אברהם **לזאת על עתידו**. בהליכתו של אברהם לעקוד את בנו ידע שהוא הולך להקריב את בנו יחידו (זה אף הודגש בציווי). משמעות הקרבה זו היא שהבן הזה שאברהם ושרה כה ייחלו להולדתו יומת, ואיתו תיפסק ההמשכיות של אברהם. בנכונותו של אברהם לקיים את שתי ההליכות האלה גילה אברהם מהו סוד הנצח. היכולת ליצור מסורת מפוארת שיש בה עבר ועתיד, נובעת מיכולתו של האדם להיות מוכן לזוז הלאה מהמקום שבו הוא נמצא, ולהיות מוכן לזוז על עתידו למען אותה מטרה נעלה. בניו של אברהם הוכיחו את נכונותם לשתי ההקרבות האלה. העם היהודי מצא עצמו נודד ממקום למקום ואף עוזב לעיתים חיי רווחה כדי לעלות לארץ ישראל, ולצערנו פעמים רבות מצא עצמו עם ישראל נכון להקריב את עצמו ואת דורות ההמשך שלו למען שמו של הקב"ה.

בית ספר אמיי"ת בר אילן – גוש דן
בית ספר לתורה למדע, ולטכנולוגיה

מקובל לחשוב שדוקא היאחזות בעבר הבטוח ובעתיד המבטיח הם אלה שמבטיחים יציבות, אך מאברהם אבינו למדנו שעל מנת ליצור חיי נצח צריך להיות מוכנים להקריב את הדבר הקשה מכל – את העבר ואת העתיד. מי שנכון להקרבה זו זוכה גם לעבר וגם לעתיד. עברו של עם ישראל הוא כמובן מפואר, אך לעיתים אנשים מקבעים את עצמם בדברים מסויימים בעבר ואינם רואים כיצד ניתוק מסויים מהקביעון הזה יש בכוחו דוקא להמשיך ולפאר עוד יותר את העבר. דוגמאות לכך רבות, ודי אם נביט על התנועה הציונית ועל לימוד התנ"ך בדורנו, ואף על מהפכת לימוד התורה לנשים בעידן שלנו.

זו הסיבה שבסוף העקידה חוזר ה' על הברכות שהבטיח לו בראשית דרכו בנוגע להצלחת זרעו, אך בתוספת משמעותית: " ויירש זרעך את שער אויביו". בעקבות הנכונות להקרבת העתיד מבטיח ה' לאברהם את הצלחתו המוחלטת של אברהם ושל זרעו כנגד כל הסיכויים.

דומה שגם היום זהו סודו של עם ישראל – נכונות להקרבה אישית ומסירות נפש ומצד שני יכולת ההתחדשות. ככל שאוירה זו תרבה בעם ישראל כך נצליח להגיע אל היעד אליו אנו הולכים.

שבת שלום הרב יוני,

מנהל בית הספר